

Kommunikáció a kezelések kockázatairól

Részlet egy betegájékoztatóból

A nem-szteroid gyulladásgátló gyógyszerek (NSAID-ok) általános mellékhatásai:

Egyes NSAID-ok alkalmazása során kis mértékben fokozódhat a verőér elzáródás (arteriális trombotikus események), például **szívroham (miokardiális infarktus)**, vagy **agyvérzés (sztrók)** kialakulásának kockázata, különösen nagyobb adagok hosszabb ideig történő alkalmazása esetén.

Folyadék visszatartás (ödéma), **magas vérnyomás (hipertónia)** és **szívelégtelenség** előfordulásáról számoltak be NSAID kezeléssel összefüggésben.

A leggyakrabban észlelt mellékhatások az emésztőrendszert érintik (gastrointesztinális hatások):

- gyomor- vagy nyombélfekély (peptikus/gaszroduodenális fekélyek)

- **átfúródás a belekben** (perforáció), vagy **emésztőrendszeri vérzés** (néhány esetben, különösen idős betegeknél **halálos kimenetelű**).

A kockázati kommunikáció nyelvezete

Laikusok számára bonyolult fogalmak

Abszolút rizikó

Relatív rizikó

Odds ratio

Number needed to treat

Relatív és abszolút rizikó

- Fogamzásgátlók harmadik generációja: trombózis miatti halál veszélye duplája a második generációs szerekhez képest. 1,5/1.000.000 – 3.0/1.000.000
- Egyéb halálozási rizikók:
  - 1 mérföldnyi autóvezetés: 17/1.000.000
  - Várandósság alatti halál: 10/1.000.000
  - Átmenni az út túloldalára: 6/1.000.000
(2012-ben Magyarországon 2365 gyalogost gázoltak el, közülük 722-t a zebrán. Halálos gázolások száma: 148, ebből zebrán: 23.)

Hogyan beszéljünk érthetően az abszolút rizikóról?

- Logaritmikus skála
- Szóbeli skála
- Közösségi osztályozási skála

Logaritmikus skála

1:1	= 10-es fokozat
1:10	= 9-es fokozat
1:100	= 8-as fokozat
1:1.000	= 7-es fokozat
1:10.000	= 6-os fokozat
1:100.000	= 5-ös fokozat
1:1.000.000	= 4-es fokozat
1:10.000.000	= 3-as fokozat
1:100.000.000	= 2-es fokozat
1:1.000.000.000	= 1-es fokozat
1:10.000.000.000	= 0-ás fokozat

Szóbeli skála a kockázat jellemzésére

Nagy: >1:100

Jelentős: 1:100-1:1.000

Alacsony: 1:1.000-1:10.000

Nagyon alacsony: 1:10.000-1:100.000

Minimális: 1:100.000-1.1.000.000

**Elhanyagolható: 1:1.000.000-
10.000.000**

Szóbeli skála a kockázat jellemzésére

MedDRA kategóriák

Nagyon gyakori: 1:10

Gyakori: 1:10-1:100

Nem gyakori: 1:100-1:1.000

Ritka: 1:1.000-1:10.000

**Nagyon ritka: 1:10.000-
1:100.000**

Közösségi osztályozási skála

- **1:1 = az egyént**
- **1:10 = a tágabb családból egy embert**
- **1:100 = az utcából egy embert**
- **1:1.000 = egy faluból egy embert**
- **1:10.000 = egy kisvárosból egy embert**
- **1:100.000 = egy nagyvárosból egy embert**
- **1:1.000.000 = a fővárosból egy embert**
- **1:10.000.000: Magyarországról egy embert**
- **1:100.000.000: egy nagy országból egy ember**
- **1:1.000.000.000: a kontinensről egy ember**
- **1:10.000.000.000: a Földről egy ember**

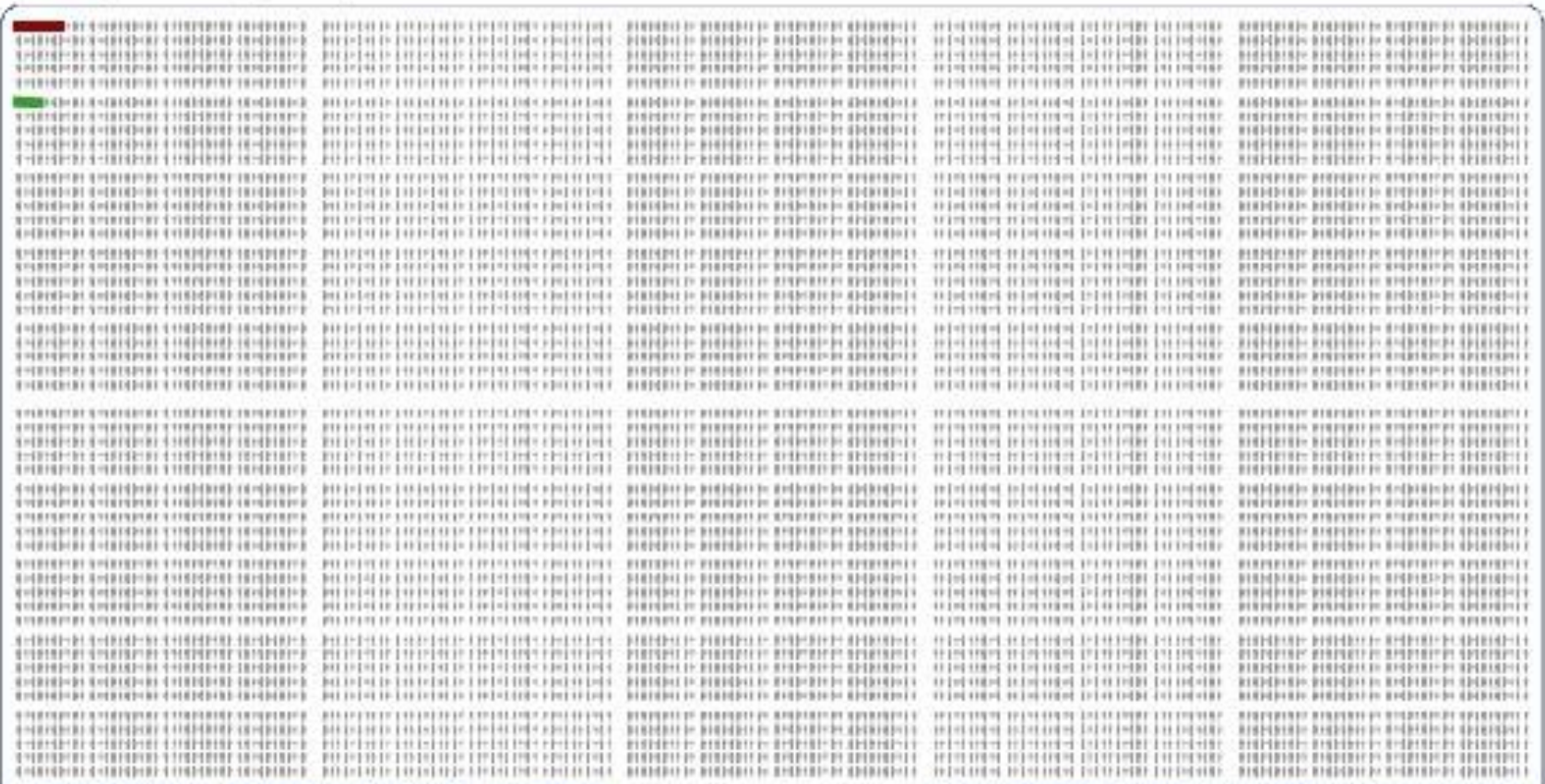
Hétköznapi hasonlatok használata

Magyarországi adatok:

- Évente 1.000 ember hal meg autóbalesetben. Kockázat: 1:10.000 (a betegtájékoztatók „ritka” kategóriája)
- Évente 250.000 ember szenved balesetet a saját lakásában. Kockázat: 2,5:100 (a betegtájékoztatók „gyakori” kategóriája)

Látványossá tenni az információt: az adatok illusztrálása

Ten Thousand People — pictures to help you see your acids

Hogyan ismerhető fel időben a kockázat?

-vannak-e olyan
tényezők, amelyek
ismerten növelik a
kockázat valószínűségét?

- hogyan lehet időben
felismerni a kockázat
realizálódását?

Hogyan háríthatóak el a kockázatok?

- vannak-e megelőzési lehetőségek?

- ha már realizálódott a kockázat, mit lehet tenni?

Ismertessük, hogy milyen veszélyei vannak a kezelés hiányának!

A kezelés hiányának általában súlyosabbak a következményei, mint a kezelésnek – ezt a veszélyt azonban a legtöbb beteg nem méri fel.

Keretezési hatás: a veszteség hangsúlyozása

Azt hangsúlyozza, hogy
milyen veszélyekkel járhat
az, amit teszünk.

„A kezelésnek lehetnek
kockázatai is.”

Keretezési hatás: a nyereség hangsúlyozása

A kívánt viselkedés
előnyeit
hangsúlyozza, pl.:
„Amennyiben
rendszeresen szedi
ezt a gyógyszert,
megszűnhetnek a
panaszai, s így javul
az életminősége.”

Keretezési hatás: kiegyensúlyozott tájékoztatás

„ A rendszeres gyógyszereszedés jelentősen csökkentheti a panaszait és így javíthatja az Ön életminőségét. Bár a kezelésnek is lehetnek kockázatai, a kezelés hiánya jóval nagyobb kockázatokkal jár, mint a gyógyszereszedés.”

Klinikai döntések meghozatalánál a kiegyensúlyozott tájékoztatás javasolható.

Összefoglalás

- Amikor kockázatról, mellékhatásról beszélünk, számszerűsítsük is ezt!
- A kockázat érzékeltetésekor relatív rizikó helyett abszolút rizikóról beszéljünk!
- Használjunk hétköznapi analógiákat a kockázat érzékeltetésére!
- Jelenítsük meg vizuálisan is a gyakoriságot!
- Ismertessük a beteggel a korai felismerés lehetőségeit, s adjunk megoldási javaslatokat is!
- Használjunk kiegyensúlyozott keretezést: a kockázatok mellett hangsúlyozzuk a gyógyszerzedés előnyeit és a kezelés hiányának a kockázatait is!